

Inovace bakalářského studijního oboru Aplikovaná chemie

<http://aplchem.upol.cz>

CZ.1.07/2.2.00/15.0247

Tento projekt je spolufinancován
Evropským sociálním fondem a státním
rozpočtem České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdelávání
pro konkurenceschopnost

OKRESNÍ HOSPODÁŘSKÁ
KOMORA OLOMOUC

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

9. Lekce

Národohospodářské agregáty

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace bakalářského studijního
oboru Aplikovaná chemie

Struktura lekce:

- 9.1 Životní úroveň
- 9.2 Měření toků v národním hospodářství
- 9.3 Metody výpočtu HNP
- 9.4 Další národohospodářské ukazatele

9.1 Životní úroveň

"každý má ničím neomezená přání, avšak omezené zdroje,,

Hodnocení životní úrovně:

- a) **subjektivní** hodnocení občanů dané společnosti
- b) **objektivní** hodnocení

9.1 Životní úroveň

Ukazatele životní úrovně:

1. ekonomické faktory

- a) ukazatel **reálná mzda** (popřípadě reálný příjem) vyjadřuje množství výrobků či služeb, které je možné za nominální mzdu koupit
- b) ukazatel - **čas nutné práce** k příjmu umožňujícímu nákup určitého výrobku nebo služby

9.1 Životní úroveň

c) pro srovnávání celé řady ekonomických údajů, tj. včetně mezd je možné také nyní využívat jejich vyjádření pomocí **jednotné evropské měny - eura**

9.1 Životní úroveň

2. mimoekonomické faktory

- možnost a dostupnost vzdělání
- úroveň chování institucí, úřadů i firem k občanům
- ekologické faktory
- možnost relaxace, využitím volného času

atd.

9.2 Měření toků v národním hospodářství

Ekonomické subjekty na trhu:

- domácnosti
- firmy
- stát

a) domácnosti nakupují od firem na trzích finální produkce výrobky a služby, prodávají na trzích výrobních faktorů svou pracovní sílu,

9.2 Měření toků v národním hospodářství

- b) firmy nakupují na trzích výrobních faktorů pracovní sílu, prodávají na trzích finální produkce výrobky a služby
- c) stát – je na straně kupujícího, tak i prodávajícího.

Vzájemná směna se děje prostřednictvím peněz.

9.2 Měření toků v národním hospodářství

Pravidelný pohyb čili ekonomický tok mezi danými subjekty můžeme měřit, a to buď jako

- tok výrobků a služeb, nebo jako
- protipohyb peněz (úhrady za výrobky a služby)

1. Můžeme měřit tok výrobků a služeb-pak získáme ukazatel nazvaný **národní produkt (NP)**

9.2 Měření toků v národním hospodářství

2. Můžeme měřit všechny příjmy domácností
- pak získáme ukazatel zvaný **národní důchod (ND)**

Platí základní ekonomická rovnice, že:

$$NP = ND$$

9.2 Měření toků v národním hospodářství

Měříme tedy **peněžní výdaje** vynaložené na nákup

- zboží
- respektive poskytnutých služeb.

1. výdajová metoda

- měříme všechny výdaje za nákup výrobků a služeb - získáme tak národní produkt

9.2 Měření toků v národním hospodářství

2. důchodová metoda

- měříme všechny příjmy (důchody) domácností – získáme tak národní důchod

ND a NP jsou jsou základními agregátními národohospodářskými ukazateli.

Jejich růst bude nepochybně ukazatelem ekonomického růstu.

9.2 Měření toků v národním hospodářství

Hrubý národní produkt (HNP, anglicky GNP – gross national product)

je celková peněžní hodnota toku finálních statků a služeb vytvořená za určité časové období národními výrobními faktory ve vlastnictví občanů daného státu, bez ohledu na to, zda tyto statky vyrobili na území daného státu nebo v zahraničí.

9.2 Měření toků v národním hospodářství

Hrubý domácí produkt (HDP, anglicky GDP – gross domestic product)

je celková peněžní hodnota toku finálních statků a služeb vytvořená za určité časové období všemi výrobními faktory na území daného státu bez ohledu na to, zda jsou ve vlastnictví občanů tohoto státu nebo cizinců.

9.2 Měření toků v národním hospodářství

Příklady:

Výdaje za výrobky filialky švédské firmy Electrolux působící na území ČR budou započítány do HDP České republiky a HNP Švédska.

9.3 Metody výpočtu HNP

Existují 2 základní metody výpočtu:

- 1. metoda výdajová** (sečítáme výdaje na nákup produktů a služeb)
- 2. metoda důchodová** (sečítáme příjmy).

Prakticky se však používá výdajová metoda.

9.3 Metody výpočtu HNP

Výdajová metoda výpočtu hrubého národního (domácího) produktu:

$$\mathbf{HNP = C + I_g + G + (Ex - I_m)}$$

C = consumption (spotřeba domácností)

I_g = gross investment (investice firem)

G = government (vládní nákupy)

Ex-I_m = rozdíl mezi exportem a importem

9.3 Metody výpočtu HNP

Důchodová metoda výpočtu hrubého národního (domácího) produktu:

- sečítáme všechny druhy důchodů, které plynou domácnostem

9.4 Další národohospodářské ukazatele

1. Nejvíce používaným ukazatelem pro mezinárodní srovnávání je ukazatel **HDP (nebo HNP) na obyvatele**

- objektivní ukazatel, i když do určité míry vyjadřuje i rozsah nerostného bohatství některých států (například Norsko: ropa)

9.4 Další národohospodářské ukazatele

2. mimoekonomické faktory – existence tzv. stínové ekonomiky:

- bílá
- šedá
- černá.

9.4 Další národohospodářské ukazatele

3. čistý ekonomický blahobyt (Net economic welfare = NEW)

- koriguje nedostatky HNP nebo HDP

K HNP nebo HDP pak připočítáváme:

- výrobky a služby vyprodukované stínovou ekonomikou (odhadem),

9.4 Další národohospodářské ukazatele

- výrobky a služby, které vyrobíme či poskytneme sami sobě nebo svým známým a přátelům
- růst volného času k relaxaci (delší doba dovolené, více svátků atd.),
- růst kvality výrobků a služeb

9.4 Další národohospodářské ukazatele

Od HNP či HDP naopak musíme odečíst výrobu či distribuci negativních externalit mohou být "vyrobeny" mimo území státu jako například spad), které snižují kvalitu našeho života.

9.4 Další národohospodářské ukazatele

4. čistý národní produkt nebo čistý domácí produkt

- HNP i HDP můžeme upravit o rozsah obnovovacích (restitučních) investic, které nahrazují dosavadní opotřebení majetku
- od HNP nebo HDP odečteme opotřebení, tj. odpisy

9.4 Další národohospodářské ukazatele

5. Hrubý domácí produkt HDP v objemovém vyjádření ukazuje tzv. **ekonomickou sílu země**.
 - porovnáním HDP v objemovém vyjádření u různých států dostaneme jejich pořadí ve světové ekonomice, jejich postavení a význam

9.4 Další národohospodářské ukazatele

6. Pokud budeme HDP nebo HNP dělit počtem obyvatelstva daného státu získáme agregátní ukazatel tzv. **ekonomické úrovně** daného státu.
7. Změna HDP nebo HNP nebo ND v čase vyjadřuje agregátní ukazatel označovaný jako **ekonomický růst**.